

ny, odkryto bylo pohřebiště se skrčenými kostrami. V těch místech proveden byl vysoký násep dráhy. Vedle tohoto náspu, píše, shledal na zbytcích koster význačnou patinu po bronzu. Kopání se tu dále provádět nedalo, ale zkoumání přineslo jistotu, že se zde nalézalo dosti velké pohřebiště únětického typu. Jan Telcman sděluje, že ve škole v Chrášťanech našel dvě nádoby u řídícího učitele Kounovského a získal je pro Zemské muzeum. To znamená, že jedna je sličný džbáněček s uchem, druhá miska s ouškem, tvrdí, že obě patří do období skrčených koster.

Dále píše Jan Telcman: Dle zprávy dr. Fr. Topky nalezeny byly při stavbě nádraží Kněžves-Chrašťany na dráze Rakovník-Louny kostrové hroby, jejichž kostry jsou uloženy v poloze natažené na zádech v prosté zemi. U těchto koster našlo se několik esovitých náušnic zpracovaných ze stříbra nebo jiných z bronzu, píše, podle těchto poznatků máme co činiti s pohřebištěm slovanským. Podobně při západním konci obce Chrášťany bylo uhozeno na pohřebiště, kostry jeho však byly dělníky rozmetány. Jen některé náušničky a zlomky nádob dostaly se do sbírek soukromých a něco do muzea v Rakovníku.

Dále sděluje Jan Telcman, že v hostinci v Chrášťanech našel větší množství drásaných střepů různých nádob, nalezených při stavbě dráhy Rakovník-Louny, z nichž je patrné, že pocházejí z různých roztroušených sídlišť, která nebylo možno pro pokročilost práce na trati soustavně prozkoumat. Ty nejrázovitější úlomky ukazují, že je co činiti s píchanými a čárkovitými ornamenty hlásícími se ke starší a i o něco mladší kultuře.

Z uvedených podkladů vcelku je vidno, že místo, kde se nachází Kněžves a její okolí, bylo pravěké slovanské sídliště s bohatou kulturou a životem, ze kterého je možno ještě ledacos objeviti. Ještě jsou jistě zajímavé poznámky z článku Zikmunda Wintra, uvedeného v Časopise Musea království českého, ročník 1886, Město a kraj rakovnický za války třicetileté, str. 225-233. V článku se píše: Dva Kolovratové, Jaroslav na Pšovlkách a Ferdinand na Hokově, vymluvili se v roce 1618 při sbírání koní Rakovnickým, že koně a pěší dají k Žatci a ne sem (Rakovnickým)... Veliké výmluvy mívali Rakovničtí, dávali při sbírání méně než vesnice. V kraji Rakovnickém bývalo v té době 31 far a 108 mlýnských kol... Jan Pilát alias Rakovnický byv radním Pražským... Roku 1620 Senomatští Rakovnickým jsou poddáni. U Rakovníka došlo před bitvou na Bílé hoře, v místech, kde je kostelík sv. Jiljí, k bitvě. Řada lidí utekla před bitvou do křivoklátských lesů, hlavně všichni židé. Bitva... Třetí zastávka po bitvě u Rakovníka byla pak na Bílé hoře... Po bitvě na Bílé hoře šlo Rakovničanům o rychlou nápravu ve vozbě piva do Prahy a jinam, neboť to byl výnosný artikl měšťanů... Po bitvě na Bílé hoře byl v Rakovníku jediný katolík, jakýsi Chroust, o němž se praví, udavač a zrádce... Jedná se o Jana Chrousta z Velichova, císařského rychtáře.

Rakovnicko za třicetileté války

Roku 1621 bylo vojsko císařské v Rakovníku a bylo jej mnoho. Měšťané zle sužováni jsou berní a dávkou k obživě vojska. Roku 1622 propadl Rakovníku statek Senomatský za viny v odboji. Z 21 pánů a rytířů trestaných v Rakovníku jich 12 zemřelo za vzpoury. Roku 1615 při berni Rakovníčtí se přiznávají k 172 osedlým a roku 1620 jen k 151 osedlým gruntovníkům a 55 samostatným řemeslníkům. Roku 1630 však již toliko k 95 osedlým (zbytek asi po Bílé hoře z náboženských a jiných důvodů emigroval.)

Roku 1634 paní Ludmila Cukrová ze Šlovic neměla toho roku na Přílepiích osedlého žádného, před nedávnem jich tam pět. Kryštof Jaroslav Kolovrat míval na Olešné 16-20 osedlých, teď jich má 5. Rakovník sám míval 100 i více osedlých a roku 1636 již jenom 48. Jediná živnost Rakovnických – pivovarství – v těch letech nemálo hynula. Vojáci vyhubili chmelnice a pak nebylo ani bezpečno pivo přes pole vystavovati. Poznámka: Vystavovati znamenalo voziti do jiných míst. Rakovnickým se v té době často stalo, že při pokusu vozit pivo byl povoz přepaden vojskem, pivo pobráno, často i povoz a koně, a vozka byl rád, že vyvázl holým životem anebo že nebyl zařazen do armády.

Zapisuji několik takových úryvků z okolí Kněževsi, neboť lze z toho soudit, že podobné strasti zažila i obec Kněževes.

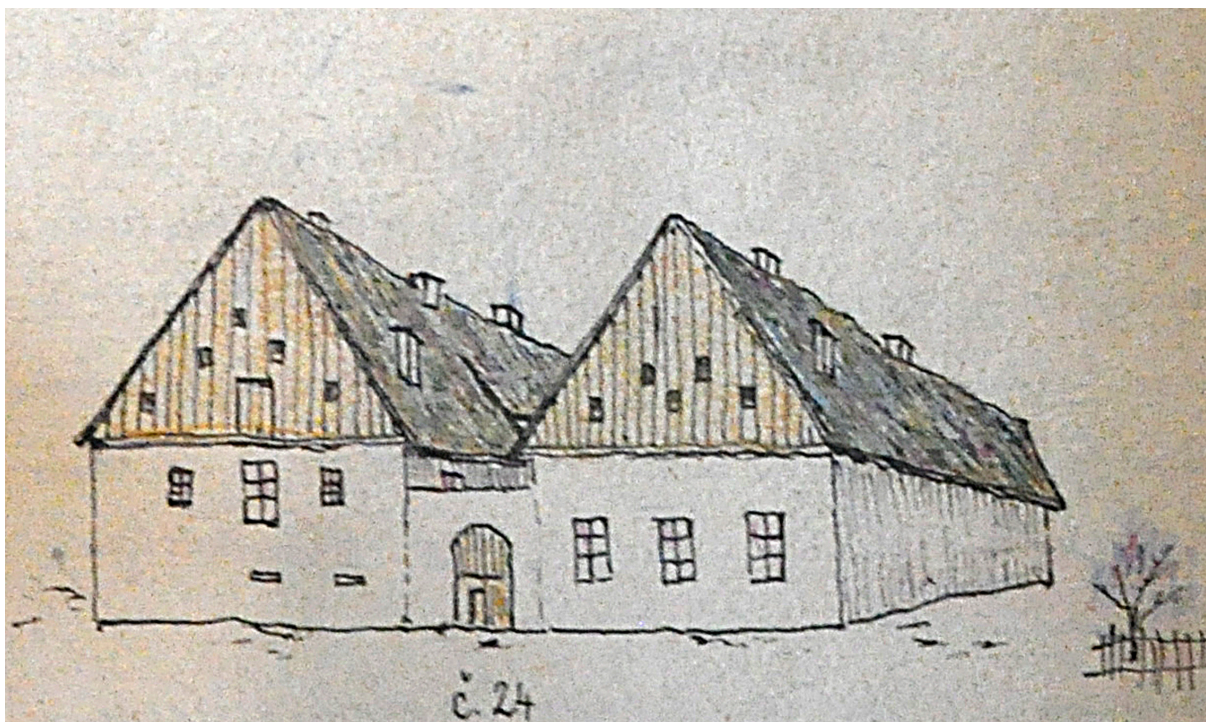
Čp. 102 a čp. 24 Nyní záznam týkající se Kněževsi, napsaný Antonínem Cechnerem v knize Politický okres Rakovnický (Soupis památek).

Dům čp. 102, nyní hostinec, dříve krčma náležející ke kněževeskému rychtářství, stojí na náměstí vedle na jihovýchod od kostela. Byla v něm již v 15. století zájezdní hospoda a je v něm doposud. V přízemní hostinské místnosti podporuje podvlak stropní kamenný sloup – pozdně gotického profilu.

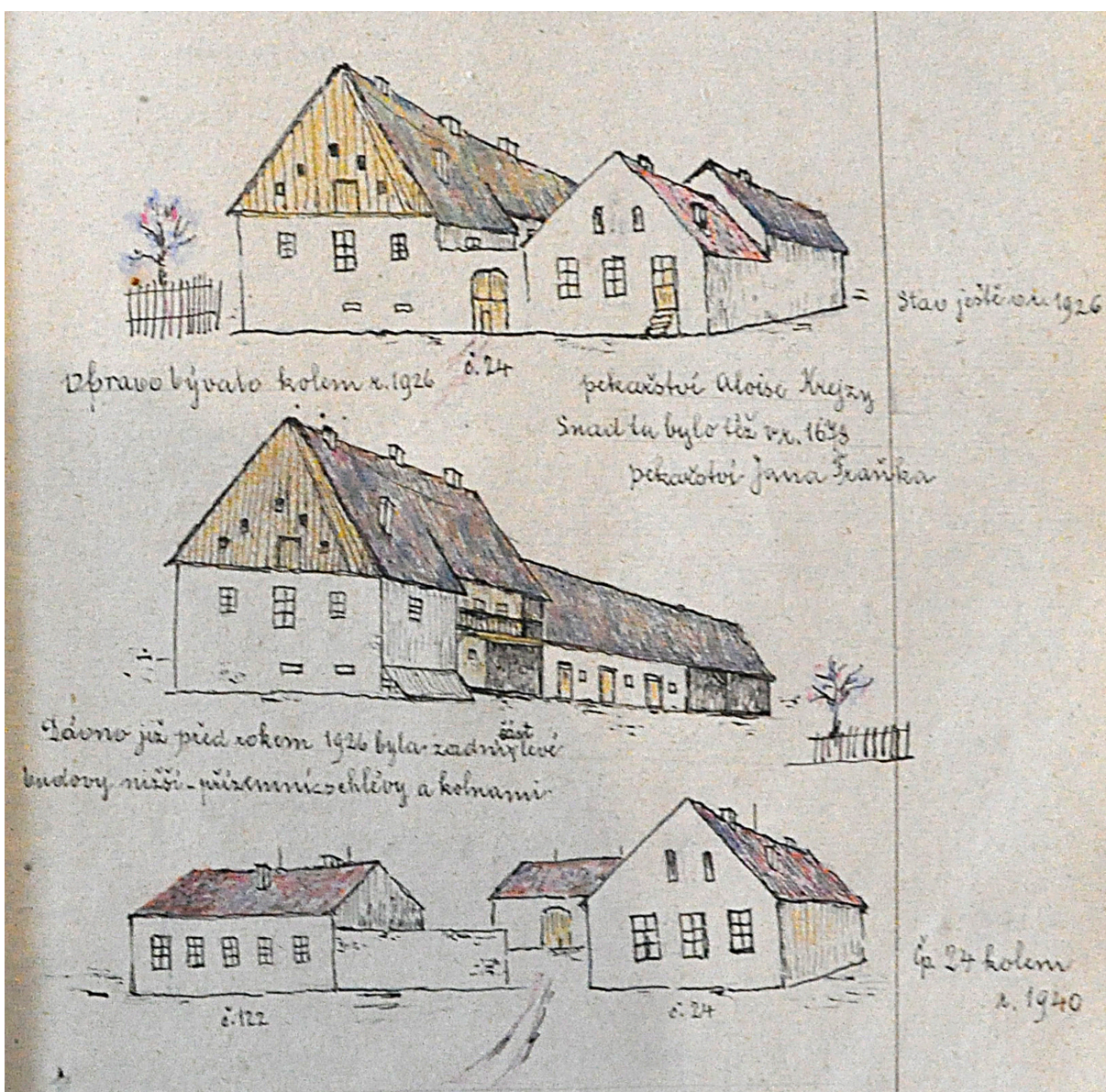
Statek nyní čp. 24 – dříve rychtářství, jest typ zdejších starších statků, které měly vesměs štítý do silnice. Mezi stavbami vedl vchod do dvora, sklenutý půlkruhem. Štítý jsou jednoduše svislými prkny pobity, střechy doškové. Okénka ve štítu jsou vroubena lištami a některá ve tvaru střílen, nahoře kruhovitá. Ve dvoře nad záhrobím neb i místo něho vedou kolmo na směr silnice podél stavby pavlače na silných profilovaných trámčích; zábradlí pavlačí jest ze štíhlých profilovaných a točených sloupků.

Obě stavby byly uvnitř dvora užší než přední části a podél těch užších částí byly pavlače. Obě stavby vypadaly tak, jak níže na skice uvádím. Skicu uvedenou dříve dělal jsem podle skutečnosti, to tak ještě stála. Levá stavba zřítla se roku 1928, zadek pravé s pavlačemi roku 1930.

Podle Ant. Cechnera v článku knihy Politický okres rakovnický stavby čp. 24 byly dvě stejně vysoké, uvnitř dvora obě užší. Píše,

č. 24

stav ještě v r. 1926

opraveno bývalo kolem r. 1926

č. 24

pekárství Aloise Krejzary
Snažil se bylo již v r. 1635

pekárství Jana Franška

Časno již před rokem 1926 byla zadržena
budova nižší - přístavky s chlévy a kůlnami

č. 122

č. 24

č. 24 kolem
r. 1940

že patřila k nim krčma čp. 102, kteráž existovala již v 15. století. Proto stavby čp. 24 (rychta) existovaly jistě dřív, neboť se uvádí, že rychtář roku 1380 byl Hinzl (kronika V. Kočky).

V roce 1926 zadní část pravé budovy s pavlačemi byla zachována a A. Pertl s rodinou tam bydlil. Přední její část nebyla již původní stavba, ale její zdivo bylo (i dnes je) původní. V levé budově bydlily 2 rodiny ještě v roce 1935.

Zadní konec levé budovy v roce 1926 nebyl již s pavlačemi celý, byl nižší, jen přízemní, byl to chlév a kolna na vozy. Tak tomu bylo již dlouhý čas předtím.

Levá budova měla uprostřed světnici se stropem klenutým a po jejích stranách po jedné světnici menší s malým oknem na náves.